

Utbildningsutskottets betänkande

1981/82: 33

om en övre åldersgräns för antagning till läkarlinjen m. m. (prop. 1981/82: 193)

Propositionen

Regeringen har i proposition 1981/82: 193 (utbildningsdepartementet) föreslagit riksdagen att

1. anta ett inom utbildningsdepartementet upprättat förslag till lag om ändring i högskolelagen (1977: 218) med följande lydelse:

Förslag till

Lag om ändring i högskolelagen (1977: 218)

Härigenom föreskrivs i fråga om högskolelagen (1977: 218)

dels att 10 § skall ha nedan angivna lydelse,

dels att i lagen skall införas en ny paragraf, 9 a §, av nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 a §

Riksdagen kan bestämma att till viss grundläggande högskoleutbildning får antas sökande endast under förutsättning av att de ej har uppnått viss levnadsålder när utbildningen börjar.

10 §

Den som uppfyller föreskrivna behörighetsvillkor har rätt att bli antagen som studerande till utbildning inom högskolan, om ej annat följer av beslut eller föreskrift som avses i 11, 12 eller 13 §.

Regeringen får meddela föreskrifter om tillfällig avstängning av studerande som har antagits till utbildning inom högskolan.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1982.

2. godkänna vad som i propositionen har förordats om en övre åldersgräns för antagning till läkarlinjen.

Motionen

1981/82: 2508 av Lars Werner m. fl. (vpk) vari yrkas att riksdagen avslår proposition 1981/82: 193 i vad avser upprättat förslag till lag om ändring i högskolelagen (1977: 218).

Utskottet

Enligt de regler för tillträde till högre utbildning som tillämpas fr. o. m. den 1 juli 1977 finns inte någon övre åldersgräns för antagning.

I årets budgetproposition föreslås åtgärder för att de stora ungdomskolorna skall kunna tas emot i högskolan de närmaste åren. I anslutning här till tar föredragande statsrådet upp frågan om möjligheterna att genomgå en längre högskoleutbildning för sådana sökande som redan har en lång utbildning eller endast har ett fåtal år av sin yrkesverksamma tid framför sig efter avslutad utbildning. Enligt statsrådets mening måste denna fråga ägnas skärpt uppmärksamhet.

Den 21 januari 1982 fick universitets- och högskoleämbetet (UHÄ) regeringens uppdrag att utreda frågan om en övre åldersgräns för antagning till längre grundläggande högskoleutbildning. I vad gäller läkarlinjen skulle UHÄ behandla frågan med förtur och lägga fram förslag i sådan tid att ett eventuellt förslag kunde föreläggas riksdagen under riksmötet 1981/82. I skrivelse till regeringen den 3 mars 1982 har UHÄ redovisat förslag beträffande läkarlinjen.

I förevarande proposition 1981/82: 193 anför föredragande statsrådet att frågan om förändringar i de principiella grunderna för behörighets- och urvalsregler för högskolan bör prövas i samband med att ställning tas till gymnasieutredningens förslag (SOU 1981: 96) En reformerad gymnasieskola.

För läkarlinjens del anser föredragande statsrådet emellertid att det finns skäl – bl. a. de stora resurser som denna utbildning kräver och den stora efterfrågan på utbildningen som finns – att redan nu införa en övre åldersgräns för antagning. Enligt föredragande statsrådets mening bör endast sådana sökande få antas som fyller högst 44 år det kalenderår utbildningen börjar. Denna regel skall tillämpas fr. o. m. antagningen inför vårterminen 1983.

Riksdagen föreslås anta en lag om ändring i högskolelagen (1977: 218), som innebär bl. a. ett tillägg med en ny paragraf, 9 a §, enligt vilken riksdagen kan bestämma att till viss grundläggande högskoleutbildning får antas sökande endast under förutsättning av att de ej har uppnått viss levnadsålder när utbildningen börjar. I propositionen föreslås vidare att riksdagen godkänner vad som har förordats om en övre åldersgräns för antagning till läkarlinjen.

I motion 1981/82: 2508 finns ingen erinran mot den förordade åldersgränsen för antagning till läkarlinjen. Motionärerna anser emellertid att högskolelagen inte behöver ändras på föreslaget sätt och föreslår att riksdagen utan lagändring skall besluta om den förordade åldersgränsen.

Utskottet anser i likhet med föredragande statsrådet och motionärerna att den förordade åldersgränsen vid antagning till läkarlinjen bör införas och tillämpas fr. o. m. antagningen inför vårterminen 1983. Som föredra-

gande statsrådet påpekar, bör det genom individuell dispensprövning vara möjligt att tillgodose utbildningsönskemål hos dem som redan nu, t. ex. genom kompletterande studier, förbereder sig för utbildningen. Det kan enligt utskottets mening i undantagsfall även bli aktuellt med dispensprövning när någon för sin fortsatta yrkesutövning, t. ex. inom forsknings- och utvecklingsarbete, behöver även läkarutbildning utöver den utbildning vederbörande redan har. I sådana fall kan det också bli aktuellt att – som påpekas i propositionen – ge äldre personer möjlighet att genomgå en del av läkarlinjen. Bl. a. denna fråga skall uppmärksammas i UHÄ:s fortsatta arbete med åldersgränser vid antagning till längre utbildning.

Frågan om övre åldersgräns vid antagning till högre utbildning var inte aktuell vid utformningen av högskolelagen och diskuterades inte heller vid riksdagens beslut om högskolelagen år 1977 (prop. 1976/77: 59, UbU 1976/77: 20, rskr 1976/77: 246). Utskottet delar föredragande statsrådets uppfattning att det bör ankomma på riksdagen att ta ställning till införande av en övre åldersgräns som villkor för tillträde till viss utbildning. Detta bör framgå av högskolelagen. Utskottet tillstyrker därför att riksdagen nu antar det i proposition 1981/82: 193 framlagda förslaget till lag om ändring i högskolelagen i vad avser införande av en ny paragraf, 9 a §, och föreslår att riksdagen avslår motion 1981/82: 2508 i denna del.

Utskottet tillstyrker vidare att riksdagen godkänner vad som förordats i proposition 1981/82: 193 om en övre åldersgräns för antagning till läkarlinjen.

Disciplinstadgan (1958: 327) för de studerande vid rikets universitet och andra läroanstalter upphävdes den 13 december 1977 när förordningen (1977: 826) om tillfällig avstängning av studerande vid högskoleenhet trädde i kraft. Enligt förordningen, som fortfarande gäller, kan studerande vid statlig högskoleenhet avstängas från enheten under högst tre månader om han med hjälp av otillåtna hjälpmedel eller på annat sätt försökt vilseleda vid prov eller har stört eller hindrat undervisningen vid högskoleenheten.

Den 6 november 1980 fick UHÄ regeringens uppdrag att göra en översyn av förordningen om tillfällig avstängning, vilket har redovisats den 21 december 1981. UHÄ har också fått i uppdrag (den 27 mars 1981) att utarbeta förslag till regler för att skilja studerande från högskoleutbildning. Detta uppdrag är ännu inte slutfört.

I förevarande proposition uttalar föredragande statsrådet att det är angeläget att fusk och störande eller hindrande av undervisning m. m. i högskolan kan beivras på ett effektivt och ändamålsenligt sätt bl. a. genom nyanserade åtgärder, såsom tillfällig avstängning av varierande längd. Det är enligt föredragande statsrådets mening naturligt att disciplinbestämmelserna omfattar även den kommunala högskoleutbildningen.

Föredragande statsrådet konstaterar att högskolelagen inte innehåller något bemyndigande för regeringen att utfärda föreskrifter rörande disci-

plinära förseelser i högskolan. Den nu förordade möjligheten att införa tillfällig avstängning av varierande längd aktualiserar en komplettering av högskolelagen. Riksdagen föreslås anta en lag om ändring i högskolelagen innebärande ett tillägg till 10 §, enligt vilket regeringen får meddela föreskrifter om tillfällig avstängning av studerande som har antagits till utbildning inom högskolan.

I motion 1981/82: 2508 yrkas avslag på den föreslagna lagen om ändring i högskolelagen i vad avser ett tillägg till 10 §. Motionärerna anser att det inte torde ha inträffat sådana förändringar inom högskolan som motiverar strängare ingripande än vad som f. n. är möjligt.

Det är enligt utskottets mening angeläget att möjlighet finns att genom avstängning kortare eller längre tid kunna motverka fusk och störande eller hindrande av undervisning så som förordas i proposition 1981/82: 193. Utskottet föreslår därför att riksdagen med avslag på motion 1981/82: 2508 i denna del antar det i proposition 1981/82: 193 framlagda förslaget till lag om ändring i högskolelagen i vad avser ett tillägg till 10 §.

Med det anförda hemställer utskottet

1. att riksdagen med avslag på motion 1981/82: 2508 i denna del antar det i proposition 1981/82: 193 framlagda förslaget till lag om ändring i högskolelagen (1977: 218) i vad avser införande av en ny paragraf, 9 a §.
2. att riksdagen beträffande en övre åldersgräns för antagning till läkarlinjen godkänner vad som har förordats i proposition 1981/82: 193.
3. att riksdagen med avslag på motion 1981/82: 2508 i denna del antar det i proposition 1981/82: 193 framlagda förslaget till lag om ändring i högskolelagen (1977: 218) i vad avser tillägg till 10 §.

Stockholm den 13 maj 1982

På utbildningsutskottets vägnar

STIG ALEMYR

Närvarande vid ärendets slutbehandling: Stig Alemyr (s), Christina Rogestam (c), Hans Nyhage (m), Bengt Wiklund (s), Jörgen Ullenhag (fp), Lars Gustafsson (s), Rune Rydén (m), Helge Hagberg (s), Lennart Bladh (s), Birgitta Rydle (m), Lena Hjelm-Wallén (s), Kerstin Göthberg (c), Karl-Erik Häll (s), Sigvard Persson (c) och Marie Nordström (fp).